

Innovoinnille ei juuri esteitä Mittelstand-yrityksissä

16.4.2025

Innovaatiot ja niitä synnyttävä tutkimis-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta (TKI) on keskeistä yritysten pitkän aikavälin menestymiselle. Niinpä Eteläpohjalainen Mittelstand -selvitykseen sisällytettiin innovointia käsittelevä osa. Tehty kysely osoitettiin kaikille vähintään 20 henkeä työllistäville eteläpohjalaisille yrityksille. Aiemmassa artikkelissa (Viljamaa ym., 2025) on käsitelty yritysten innovaatiokyvykkyyttä, mutta tässä artikkelissa keskitytään yritysten markkinoille tuomiin innovaatioihin ja TKI-toiminnan esteisiin.

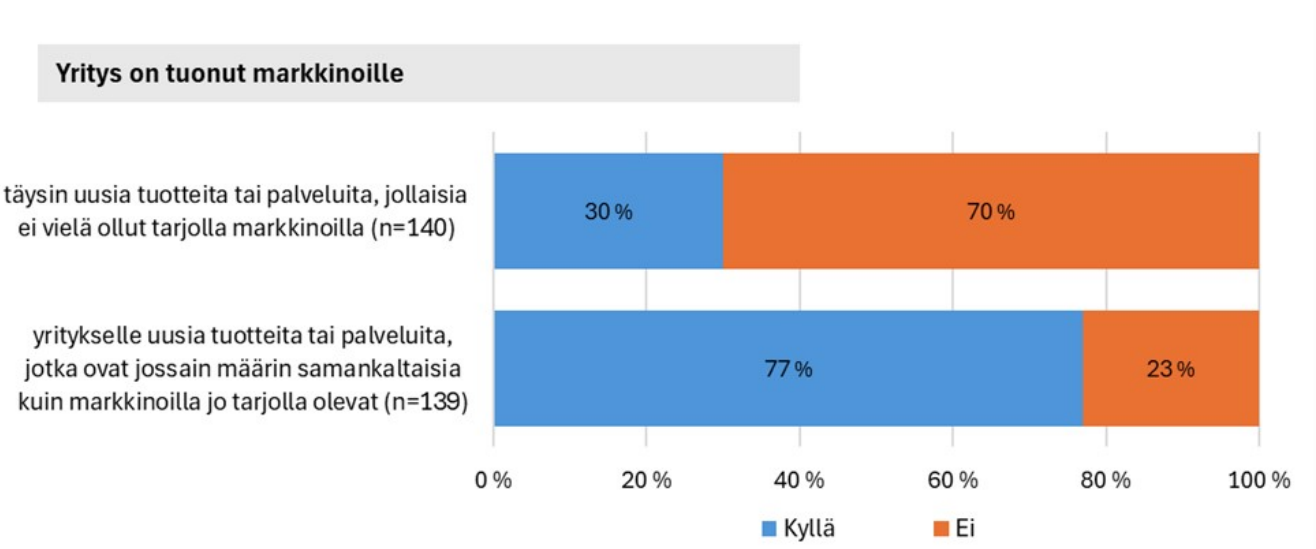
Varsinaisten innovaatioiden kartoituksessa hyödynnettiin soveltuvin osin Euroopan unionin innovaatiotilastoinnin (Community innovation survey, CIS) kysymyksiä (Eurostat, 2022). Tilastokysely toteutetaan joka toinen vuosi. Käsillä olevaan tutkimukseen CIS-kyselystä poimittiin tuote- ja palveluinnovaatioita sekä markkinoille uusia tuotteita tai palveluita koskevat kysymykset. Prosessi-innovaatioita ja innovoinnin esteitä koskevat kysymykset muokattiin lyhennellen kyselyä varten.

Myös Tilastokeskus toteuttaa osaltaan CIS-tilastointia laatiessaan joka toinen vuosi innovaatiotoimintatilaston. Tilastossa huomioidaan vähintään 10 henkeä työllistävät yritykset. Vuoden 2022 tilaston mukaan (Tilastokeskus, 2024) tuoteinnovaatioita teki 34,6 % kaikista yrityksistä ja 42,8 % Mittelstand-kokoluokkaan kuuluvista yrityksistä. Tuoteinnovaatio viittaa tässä uuteen tai parannettuun tavaraan tai palveluun, joka on tuotu markkinoille ja eroaa merkittävästi yrityksen aiemmin tarjoamista. Markkinoille uusia tuotteita, jollaisia kilpailijoilla ei aiemmin ollut ja jotka siis olivat yrityksen markkinoille uusia, oli puolestaan tuottanut 20,3 % kaikista yrityksistä ja 25,1 % Mittelstand-kokoluokkaan kuuluvista yrityksistä.

Kolme neljästä yrityksestä tuonut markkinoille innovaatioita

Eteläpohjalainen Mittelstand -kyselyssä koko aineiston tasolla 30 % vastanneista yrityksistä oli tuonut markkinoille täysin uusia tuotteita tai palveluita viimeisen kolmen vuoden kuluessa (kuvio 1). Sen sijaan itselleen uusia tuotteita tai palveluita, jotka ovat jossain määrin samankaltaisia jo markkinoilla olevien kanssa, oli tuonut markkinoille 77 %. Tämä kertoo siitä, että kilpailukyvyn säilyttääkseen yrityksen on enemmän tai vähemmän jatkuvasti uudistettava tarjoamaansa. Toisaalta vastanneiden joukossa oli 31 yritystä (22 % vastanneista), jotka eivät olleet tuoneet markkinoille sen enempää täysin uusia kuin itselleen uusia tuotteita tai palveluita. Kaikilla markkinoilla kilpailu ei ole yhtä intensiivistä.

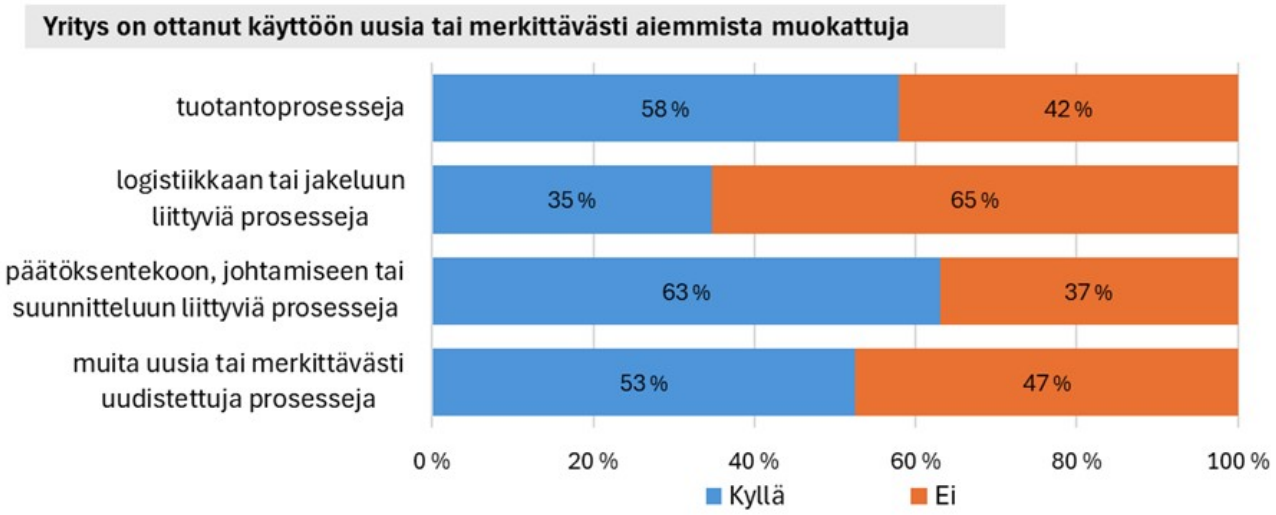
Kokoluokittain tarkasteltuna Mittelstand yritykset, eli vähintään 50 henkeä työllistävät, olivat tuoneet hieman muita useammin markkinoille täysin uusia tuotteita tai palveluita (34 % vs. 27 %), mutta ero ei ole tilastollisesti merkitsevä.

Kuvio 1. Markkinoille tuodut tuote- ja palveluinnovaatiot. (Mittelstand-aineisto, SeAMK).

Kiinnostava huomio on, että aineiston Mittelstand-yritykset olivat innovoineet suhteessa enemmän kuin yritykset kansallisessa innovaatiotoimintatilastossa vuodelta 2022. Tuoteinnovaatioiden osalta ero on varsin näkyvä (77 % vs. 43 %). Pienemmän kokoluokan yritysten osalta aineisto ei ole verrannollinen, sillä nyt tehty kysely osoitettiin vain vähintään 20 henkeä työllistäville yrityksille.

Kyselyssä tarkasteltiin myös prosessi-innovaatioita eli sitä, miten yritys on uudistanut omaa toimintaansa. Vastanneista yrityksistä 58 % oli ottanut käyttöönsä uusia tai merkittävästi aiemmista muokattuja tuotantoprosentteja (kuvio 2).

Kuvio 2. Prosessi-innovaatiot. (Mittelstand-aineisto, SeAMK).

Päätöksentekoon, johtamiseen tai suunnitteluun liittyviä prosesseja oli uudistanut 63 % vastanneista yrityksistä. Logistiikkaan ja jakeluun liittyvissä prosesseissa oli tehnyt uudistuksia vain reilu kolmannes yrityksistä (35 %). Vaikka toisin voisi olettaa, prosessi-innovaatioissa ei ilmennyt toimialakohtaisia eroja.

Innovoinnille ei juuri nähdä esteitä

Kyselyssä yrityksiä pyydettiin myös pohtimaan innovoinnin esteitä. Vastaajia pyydettiin arvioimaan, missä määrin eri tekijät olivat haitanneet tai estäneet yrityksen TKI-toimintaa viimeisen kolmen vuoden aikana (taulukko 1). Vastaukset annettiin 7-portaisella asteikolla, jossa 1=ei haitannut lainkaan ja 7=haitannut erittäin merkittävästi. Korkeimman keskiarvon (4,1) sai vaihtoehto *Muut asiat menevät edelle tärkeysjärjestyksessä*. Keskiarvon 4,0 saivat vaihtoehdot *Liian kireä kilpailu* ja *Epävarmuus innovaatioiden markkinakysynnästä*. Vaihtoehdot (rahoituksen, osaamisen/tiedon tai sopivien yhteistyökumppanien puute) saivat selvästi muita alhaisemmat keskiarvot, rahoituksen puutteen jäädessä keskiarvoon 3,2.

Kokoluokkien (Mittelstand ja pre-Mittelstand) välillä ei ollut eroa innovoinnin esteissä lukuun ottamatta sopivien yhteistyökumppanien puutetta. Mittelstand-kokoluokassa se sai alhaisemman keskiarvon (3,0) kuin 20-49 henkeä työllistävien yritysten kohdalla (3,8; $p<0,01$).

Taulukko 1. Innovoinnin esteet. (Mittelstand-aineisto, SeAMK).

Missä määrin eri tekijät ovat haitanneet tai estäneet yrityksen TKI-toimintaa viimeisen kolmen vuoden aikana?	1	2	3	4	5	6	7	ka.
	%	%	%	%	%	%	%	
Rahoituksen puute	20	24	15	11	15	10	4	**3,2**
Osaamisen / tiedon puute	6	28	18	19	23	4	3	**3,5**
Sopivien yhteistyökumppanien puute	8	25	22	15	15	13	1	**3,5**
Epävarmuus innovaatioiden markkinakysynnästä	6	18	15	23	20	13	6	**4,0**
Liian kireä kilpailu	7	16	17	20	20	14	6	**4,0**
Muut asiat menevät edelle tärkeysjärjestyksessä	4	12	21	21	22	13	7	**4,1**

Tuloksista voi päätellä, että TKI-toiminnan huomattavimmat esteet liittyvät yritysten operationaalisen toiminnan paineeseen sekä markkinatiedon epävarmuuteen – eivätkä nämäkään tekijät varsinaisesti estä innovointia. Näin voi päätellä myös siitä, että joko markkinoille täysin uusia tai vähintään yritykselle uusia innovaatioita oli tehnyt lähes 80 % yrityksistä.

Mittelstand-selvityksen tuloksia artikkelisarjassa

Tämä artikkeli kuuluu syksyllä 2024 toteutetun vähintään 20 henkeä työllistäville eteläpohjalaisille yrityksille osoitetun kyselyn tuloksia kuvaavaan artikkelisarjaan. Kysely toteutettiin Eteläpohjalainen Mittelstand -selvityshankkeessa, jota rahoitetaan maakunnallisella kehittämisrahoituksella (AKKE). Selvitysraportti ilmestyy toukokuun 2025 alussa. Sarjassa ovat aiemmin ilmestyneet:

https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/etelapohjalaista-mittelstandia-ja-sen-kasvua-etsimassa/https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/mittelstandin-kasvutavoitteet-ja-kehittyminen-kytkoksissa/https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/kasvavilla-mittelstandeilla-eri-kasvustrategiat-kuin-muilla/https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/etelapohjalainen-mittelstand-ja-digitalisaation-hyodyntaminen/https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/etelapohjalaisten-mittelstand-yritysten-kansainvalisyys/https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/dynaamiset-kyvykkyydet-vaikuttavat-innovointiin-ja-kasvuun-etelapohjalaisissa-tyollistajayrityksissa/https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/innovaatiokyvykkyys-ja-omaksumiskapasiteetti-eivat-riipu-yrityksen-koosta/**Anmari Viljamaa**
tutkijayliopettaja
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Sanna Joensuu-Salo
tutkijayliopettaja
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Marja Katajavirta

asiantuntija, TKI
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Hannu Tuuri
lehtori
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Lähteet

Eurostat. (2022). Community Innovation Survey (CIS): Questionnaire library. [viitattu 30.1.2025]. https://ec.europa.eu/eurostat/cache/website/cis/library.html

Tilastokeskus (2024). Suomen virallinen tilasto (SVT): Innovaatiotoiminta. [Viitattu: 30.1.2025]. https://stat.fi/tilasto/inn

Viljamaa, A., Joensuu-Salo, S., Katajavirta, M., & Tuuri, H. (2025). Innovaatiokyvykkyys ja omaksumiskapasiteetti eivät riipu yrityksen koosta. @SEAMK-verkkolehti. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/innovaatiokyvykkyys-ja-omaksumiskapasiteetti-eivat-riipu-yrityksen-koosta/